

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

DEPARTAMENT DE CULTURA, PATRIMONI I ESPORTS

369

Acord del Ple del Consell de Mallorca, adoptat a la sessió del dia 10 de desembre de 2015, de declaració de Bé d'Interès Cultural del Cap d'August Velat (Exp. 369/2014)

El Ple del Consell de Mallorca en la sessió ordinària que va tenir lloc el dia 10 de desembre de 2015, adoptà, entre altres, el següent acord:

“PROPOSTA D'ACORD PER APROVAR LA DECLARACIÓ COM A BÉ D'INTERÈS CULTURAL DEL CAP D'AUGUST VELAT (EXP. 369/2014)

El Servei de Patrimoni Històric va iniciar d'ofici, d'acord amb l'article 7.1 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears (LPHIB), la incoació de l'expedient de declaració de bé d'interès cultural del cap d'August Velat localitzat a l'interior del Casal de Can Pueyo, cal marquès de Campofranco, carrer Can Pueyo núm. 4, del terme municipal de Palma.

La CIPH a la sessió de dia 9 de setembre de 2014, va acordar incoar l'expedient de declaració com a bé d'interès cultural a favor del cap d'August Velat segons la descripció literal de l'informe tècnic de dia 25 d'agost de 2014.

Durant la tramitació del procediment de declaració establert a la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, es va sol·licitar l'informe preceptiu a la UIB, d'acord amb l'article 9 i 96 de la llei esmentada, que l'ha remès al Consell de Mallorca el 28 de setembre de 2015 (registre d'entrada núm. 26275).

S'ha donat el tràmit d'audiència als interessats pel termini de 15 dies hàbils i s'han presentat un escrit d'al·legacions el 15 d'octubre de 2015 per la Sra. Almudena de Padura y España.

El dia 3 de novembre de 2015 s'ha aprovat per la CIPH la proposta d'elevat al Ple desestimar les al·legacions presentades i aprovar la declaració de BIC del cap d'August Velat, localitzat a l'interior del Casal de Can Pueyo, cal marquès de Campofranco, carrer Can Pueyo núm. 4, del terme municipal de Palma, segons la descripció literal que figura descrita a l'informe tècnic de dia 25 d'agost de 2014.

Per tot això, i en virtut del que disposa el Títol I de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, en relació amb la Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol, el Reial decret 111/1986, de 10 de gener, de desenvolupament parcial de l'esmentada Llei, i d'acord amb les competències atribuïdes per la Llei 6/1994, de 13 de desembre, als Consells Insulars en matèria de Patrimoni Històric, i el Reglament Orgànic del Consell Insular de Mallorca, aprovat pel Ple del 8 de març de 2004 (BOIB núm. 38 de 16-03-04) parcialment modificat per acord del Ple de 13 d'octubre de 2011 (BOIB núm. 158 de 20-10-11), el President de la Comissió Insular de Patrimoni Històric eleva al Ple la següent proposta d'ACORD:

1.- Desestimar les al·legacions presentades per la Sra. Almudena de Padura i España (núm. Reg. Gen. 28115 de dia 15 d'octubre de 2015) de conformitat amb l'informe tècnic de dia 21/10/2015 i amb l'informe jurídic de dia 28 d'octubre de 2015.

2.- Declarar com a Bé d'Interès Cultural el cap d'August Velat, localitzat a l'interior del Casal de Can Pueyo, cal marquès de Campofranco, carrer Can Pueyo núm. 4, del terme municipal de Palma, segons la descripció literal que figura descrita a l'informe tècnic de dia 25 d'agost de 2014, que s'adjunta i forma part integrant del present acord. La fitxa tècnica és la següent:

- Denominació: Cap d'August Velat
- Ubicació actual: Can Pueyo, Palma
- Procedència: Pol·lèntia, Alcúdia, Mallorca
- Cronologia: Finals s. I aC - inicis s. I dC
- Material: marbre esculpit
- Mides: 38,5 x 21 x 18 cm
- Adscripció estilística: Època romana

3.- Els efectes d'aquesta declaració són els que genèricament estableix la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears i la normativa concordant.

4.- Notificar aquesta resolució als interessats, a l'Ajuntament de Palma, a l'Ajuntament d'Alcúdia i al Govern de les Illes Balears.

5.- Publicar aquest acord de declaració al Butlletí Oficial de les Illes Balears, i en el Boletín Oficial del Estado i anotar-ho al Registre Insular de Béns d'Interès Cultural i comunicar-ho al Registre de Béns d'Interès Cultural de les Illes Balears per tal que es procedeixi a la seva inscripció, i a la vegada comuniqui al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat les inscripcions i anotacions que es realitzin.”

Contra aquesta resolució que posa fi a la via administrativa es poden interposar, alternativament, els recursos següents:

- a) Directament el Recurs Contenciós Administratiu davant el Jutjat Contenciós Administratiu de Palma, que correspongui, en el termini de dos mesos, comptadors a partir del dia següent al de la recepció de la present notificació.
- b) El Recurs de Reposició potestatiu davant el mateix òrgan que ha dictat l'acord, en el termini d'un mes, comptador a partir del dia següent al de la notificació de la present resolució. Contra la desestimació expressa del recurs de reposició podrà interposar-se el recurs contenciós administratiu, en el termini de dos mesos, comptadors a partir del dia següent al de la recepció de la notificació de la desestimació de l'esmentat recurs.

Un cop transcorregut un mes des de la interposició del recurs sense que s'hagi notificat la resolució, podrà interposar-se el recurs contenciós administratiu, contra la desestimació presumpta del recurs de reposició, sense limitació temporal, mentre no hi hagi resolució expressa.

No obstant l'anterior, es pot exercitar, si n'és el cas, qualsevol altre recurs que s'estimi pertinent. Tot això de conformitat amb la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa i de la Llei 4/1999, de 13 de gener, de modificació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Palma de Mallorca, 14 de gener de 2016

El secretari general del Consell de Mallorca,

Jeroni Mas Rigo.

ANNEX 1

(Es publica com a annex un extracte de l'informe tècnic de dia 21 d'octubre de 2015). L'informe íntegre a que fa referència l'apartat 1 d'aquest acord, consta a l'expedient administratiu núm. 369/14. Aquest expedient es podrà consultar a les dependències del Servei de Patrimoni Històric (Pl. De l'Hospital, 4, 07012 de Palma) per aquells interessats en el procediment i que acreditin aquesta condició, d'acord amb el que disposa l'art. 31 i ss. de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999, de 13 de gener).

Informe tècnic

En relació a les al·legacions presentades per la Sra. Almudena de Padura y España (15 d'octubre de 2015, núm. Reg. Gen. 28115), en el tràmit d'audiència de l'expedient 369/14 de declaració com a Bé d'Interès Cultural a favor del Cap d'August Velat conservat a Can Pueyo. Cal Marqués de Campofranco al carrer de Can Pueyo 4 de Palma, s'ha d'informar el següent:

L'escrit d'al·legacions ara presentat centra els seus arguments en tres aspectes. En el primer es fa ressò del caràcter privat d'aquest element, pertanyent a la col·lecció dels marquesos de Campofranco. En el segon, coincident en part amb l'anterior, remarquen que la propietat, que es remunta al segle XVIII, és l'única que s'ha encarregat de la seva conservació i manteniment; el tercer punt argumental incideix en que, arrel de la declaració s'ha fet pública la localització i per tant s'ha posta en perill la seva seguretat.

En relació als dos primers punts, referits a la propietat, la declaració com a BIC, no comporta cap canvi o afectació respecte a la propietat jurídica del bé, només quedant subjecte a tot allò que afecti a la seva conservació que especifiqui la llei 12/1998 de 21 de desembre del patrimoni històric de les Illes Balears.

Pel que fa al tercer punt de l'escrit cal recordar que les notícies sobre aquesta obra i la seva localització és constant a la bibliografia local des del moment de la seva descoberta com són les cròniques de Joan Binimelis, Joan Dameto o Jeroni Alemany; va ser inclosa a l'Album Artístico de Mallorca (Làmina V) amb fotografia de Virenque de 1873. La bibliografia general també inclou referències a aquesta estàtua des de finals del XIX (Erwin Hubner, García y Bellido, Moreno Pérez, etc.). També s'ha inclòs a publicacions més generalistes i divulgatives amb fotografies actuals com l'obra La casa y el tiempo: interiores señoriales de Palma (pàg. 49) de Donald Murray i Aina Pascual.

Per tant, la declaració no ha comportat cap pèrdua de seguretat d'aquesta obra, ja publicada i referenciada tant textualment com gràficament a una extensa bibliografia, tant específica com generalista.

Per tant, concloem aquest informe amb la següent proposta:

1. Desestimar les al·legacions presentades la Sra. Almudena de Padura y España (15 d'octubre de 2015, núm. Reg. Gen. 28115).
2. Proposar la declaració del cap d'August Velat, localitzat a l'interior del Casal de can Pueyo, cal marquès de Campofranco, carrer can Pueyo núm. 4, del terme municipal de Palma.

ANNEX 2

(Es publica com a annex un extracte de l'informe jurídic de dia 28 d'octubre de 2015). L'informe íntegre a que fa referència l'apartat 1 d'aquest acord, consta a l'expedient administratiu núm. 369/14. Aquest expedient es podrà consultar a les dependències del Servei de Patrimoni Històric (Pl. De l'Hospital, 4, 07012 de Palma) per aquells interessats en el procediment i que acreditin aquesta condició, d'acord amb el que disposa l'art. 31 i ss. de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999, de 13 de gener).

El Servei de Patrimoni Històric va iniciar d'ofici, d'acord amb l'article 7.1 de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears (LPHIB), la incoació de l'expedient de declaració de bé d'interès cultural del cap d'August Velat localitzat a l'interior del Casal de Can Pueyo, cal marquès de Campofranco, carrer Can Pueyo núm. 4, del terme municipal de Palma.

La CIPH a la sessió de dia 9 de setembre de 2014, va acordar incoar l'expedient de declaració com a bé d'interès cultural a favor del cap d'August Velat segons la descripció literal de l'informe tècnic de dia 25 d'agost de 2014.

Durant la tramitació del procediment de declaració establert a la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, s'ha sol·licitat l'informe preceptiu, d'acord amb l'article 9 i 96 de la llei esmentada, a una entitat consultiva, concretament, a la UIB, que s'ha remès al Consell de Mallorca el 28 de setembre de 2015 (registre d'entrada núm. 26275). L'informe favorable de la UIB amb data 7/09/2015 emès per la Sra. Catalina Canterellas Camps, informà favorablement "la declaració com a bé d'Interès Cultural de l'estàtua, que representa el cap de l'emperador august velat, obra romana de finals de la república o dels primers anys de l'imperi, i que es conserva a la col·lecció privada del marquès de Campofranco".

S'ha donat tràmit d'audiència als interessats pel termini de 15 dies hàbils.

El 15 d'octubre de 2015 la Sra. Almudena de Padura y España, ha presentat un escrit que centra els seus arguments en tres aspectes que són: és la propietària del cap d'August, que l'ha conservat i això suposa unes despeses elevades de manteniment i seguretat i finalment, que el fet que se donés publicitat al bé posa en perill el propi bé i a les persones que habiten a l'immoble.

Fonaments de dret

Primer.- L'escrit presentat per la Sra. Almudena de Padura y España fa una sèria de consideracions però no és manifesta ni a favor ni en contra de la declaració de bé d'interès cultural.

Quant a la manifestació relativa a la propietat sobre el bé moble, la declaració com a BIC no altera la titularidad del bé en qüestió, simplement que haurà d'estar a tot el que es regula a la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, inclòs el deure de conservació que es regula a l'article 26 de la llei esmentada.

Pel que fa a la seguretat del bé, a l'informe tècnic de 21 d'octubre de 2015, emès pel cap de secció de béns culturals, es dona resposta i el tenor literal és:

[...] és constant a la bibliografia local des del moment de la seva descoberta com són les cròniques de Joan Binimelis, Joan Dameto o Jeroni Alemany; va ser inclosa a l'Album Artístico de Mallorca (Làmina V) amb fotografia de Virenque de 1873. La bibliografia general també inclou referències a aquesta estàtua des de finals del XIX (Erwin Hubner, García y Bellido, Moreno Pérez, etc.). També s'ha inclòs a publicacions més generalistes i divulgatives amb fotografies actuals com l'obra La casa y el tiempo: interiores señoriales de Palma (pàg. 49) de Donald Murray i Aina Pascual.

Per tant, la declaració no ha comportat cap pèrdua de seguretat d'aquesta obra, ja publicada i referenciada tant textualment com gràficament a una extensa bibliografia, tant específica com generalista.[...].

Segon.- Els articles 7 i s. de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, en relació amb la Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol, el Reial decret 111/1986, de 10 de gener, de desenvolupament parcial de l'esmentada Llei, i d'acord amb les competències atribuïdes per la Llei 6/1994, de 13 de desembre, als Consells Insulars en matèria de patrimoni històric.

Tercer.- El Reglament orgànic del Consell de Mallorca, aprovat pel Ple del 8 de març de 2004, modificat pel Ple el dia 28 de juliol de 2008 (BOIB núm. 113, de 14 d'agost de 2008), el dia 13 d'octubre de 2011 (BOIB núm. 158, de 20 d'octubre de 2011) i el 14 de febrer de 2013 (BOIB núm. 86, de 18 de juny de 2013).

Conclusió

Atès que s'han dut a terme tots els tràmits establerts per la legislació vigent en matèria de patrimoni històric per a la declaració del cap d'August Velat localitzat a l'interior del Casal de Can Pueyo, cal marquès de Campofranco, carrer Can Pueyo núm. 4, del terme municipal de Palma; la sotassinant té a bé informar favorablement aquest expedient i proposa a la Ponència Tècnica i a la Comissió Insular de Patrimoni Històric, per tal que al seu torn, s'elevi al Plenari del Consell de Mallorca, la següent proposta d'acord:

1.- Desestimar les al·legacions presentades per la Sra. Almudena de Padura i España (núm. Reg. Gen. 28115 de dia 15 d'octubre de 2015) de conformitat amb l'informe tècnic de dia de 21/102015 i amb l'informe jurídic de dia 28 d'octubre de 2015.

2.- Declarar com a Bé d'Interès Cultural el cap d'August Velat, localitzat a l'interior del Casal de Can Pueyo, cal marquès de Campofranco, carrer Can Pueyo núm. 4, del terme municipal de Palma, segons la descripció literal que figura descrita a l'informe tècnic de dia 25 d'agost de 2014, que s'adjunta i forma part integrant del present acord. La fitxa tècnica és la següent:

- Denominació: Cap d'August Velat
- Ubicació actual: Can Pueyo, Palma
- Procedència: Pol·lèntia, Alcúdia, Mallorca
- Cronologia: Finals s. I aC - inicis s. I dC
- Material: marbre esculpit
- Mides: 38,5 x 21 x 18 cm
- Adscripció estilística: Època romana

2.-Els efectes d'aquesta declaració són els que genèricament estableix la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears i la normativa concordant.

3.-Notificar aquesta resolució als interessats, a l'Ajuntament de Palma, a l'Ajuntament d'Alcúdia i al Govern de les Illes Balears.

4.-Publicar aquest acord de declaració al Butlletí Oficial de les Illes Balears, i en el Boletín Oficial del Estado i anotar-ho al Registre Insular de Béns d'Interès Cultural i comunicar-ho al Registre de Béns d'Interès Cultural de les Illes Balears per tal que es procedeixi a la seva inscripció, i a la vegada comuniqui al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat les inscripcions i anotacions que es realitzin.

ANNEX 3

(Es publica com a annex un extracte de l'informe tècnic de dia 25 d'agost de 2014). L'informe íntegre a que fa referència l'apartat 2 d'aquest acord, consta a l'expedient administratiu núm. 369/14. Aquest expedient es podrà consultar a les dependències del Servei de Patrimoni Històric (Pl. De l'Hospital, 4, 07012 de Palma) per aquells interessats en el procediment i que acreditin aquesta condició, d'acord amb el que disposa l'art. 31 i ss. de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, modificada per la Llei 4/1999, de 13 de gener).

1. INTRODUCCIÓ

El Cap d'August Velat procedent de la ciutat romana de Pol·lèntia és una de les peces més significatives del període romà que romanen a Mallorca. Des del segle XVIII es troba a l'interior del casal de Can Pueyo (Palma) com a part de les col·leccions dels Marquesos de Campofranco. La seva qualitat artística no té paral·lels cap altra escultura romana trobada a l'illa fins ara.

2. FITXA TÈCNICA

- Denominació: Cap d'August Velat
- Ubicació actual: Can Pueyo, Palma
- Procedència: Pol·lèntia, Alcúdia, Mallorca
- Cronologia: Finals s. I aC - inicis s. I dC
- Material: marbre esculpit
- Mides: 38,5 x 21 x 18 cm
- Adscripció estilística: Època romana

3. MEMÒRIA HISTÒRICA I DESCRIPTIVA

Es tracta d'una peça de marbre blanc que representa l'emperador August amb un vel. El retrat inclou el cap, el coll i l'inici de les espatlles, i fou concebut probablement per ésser encaixat en una escultura de cos sencer.

Segons l'historiografia (Binimelis 1597, Dameto, Mut i Alemany, edició 1840), aquest cap fou trobat prop de la capella de l'oratori de Santa Anna d'Alcúdia en el segle XVI, i a finals del mateix segle era en poder de Ramon de Verí, oïdor de l'Audiència Real de Mallorca, que devia tenir una important col·lecció. Des de meitat del segle XVIII és en propietat dels marquesos de Campofranco, que des d'aleshores el conserven a la biblioteca de Can Pueyo, sobre un pedestal modern de marbre i amb una inscripció fruit de les primeres interpretacions de l'objecte, doncs durant un temps es pensà que el retrat representava el conqueridor romà de Mallorca, Quint Cecili Metel.

L'iconografia d'August Velat respon a una representació de l'emperador com a pontífex màxim. La bibliografia específica d'iconografia augustea situa la producció de retrats d'August amb aquesta caracterització a partir de les darreres dècades aC i relacionats majoritàriament amb basiliques. Segons Moreno, qui cita també Garriguet, aquesta és l'efigie imperial més antiga d'Hispania que es conserva, i situen la seva producció en tallers itàlics especialitzats.

A banda de la rellevància arqueològica i artística de la peça, aquesta té un valor afegit de representativitat, en haver desaparegut de l'illa, al llarg dels darrers segles, bona part de les peces corresponents a les balears romanes, algunes d'elles localitzades actualment a diferents museus de l'Estat i l'estranger, i d'altres en ubicació desconeguda.

4. DESCRIPCIÓ FÍSICA I ESTAT DE CONSERVACIÓ

El material utilitzat és un marbre blanc, de gra fi, amb taques vermelloses a diferents punts del front i de la cara, pròpies de la mateixa matèria utilitzada. A simple vista, no s'aprecien restes de policromia, tot i que caldria contrastar aquesta informació amb els estudis físics i analítics pertinents.

La tècnica predominant és la talla cisellada, encara que s'observa l'ús puntual d'instruments perforadors a la pinça del serrell i l'interior de les orelles. La part posterior, especialment el coll, presenta un acabat picat, molt més bast que la cara anterior, fet que fa pensar que aquesta part quedava oculta quan s'encaixava el cap al cos de l'escultura (Moreno Pérez, 2013: 220).

L'estat de conservació del bé en general és força bo, tot i que presenta una fractura al nas, que gairebé està mutilat del tot, i d'altres fractures menors al coll, llavi superior i cella. Així mateix s'observen abrasions a diferents punts del coll, cabells i vel.

Desconeixem si l'escultura ha estat objecte d'alguna intervenció anterior però sí que s'ha pogut constatar un canvi en la peanya. En algun moment del segle XX es va eliminar la base que anivellava el coll, possiblement feta de guix o un material semblant, així com el suport de fusta sobre el que es recolzava el cap (fotografia 1). Aquest sistema fou substituït per una peanya de pedra on el cap s'encasta mitjançant una mena de pern o ànima (fotografies 2 i 4).

Tant la peanya de fusta que dona estabilitat a la peça com la que l'eleva des del terra són de creació moderna.

5. PRINCIPALS MESURES DE PROTECCIÓ DEL BÉ

El bé s'haurà d'ubicar en un espai amb condicions adequades per a la seva correcta conservació. Caldrà aïllar-lo del terra, murs i altres possibles focus d'humitats. S'haurà de mantenir lliure de pols, amb neteges suaus i en sec, evitant neteges agressives, especialment aquelles a base de productes àcids.

S'haurà de comunicar a l'administració competent en matèria de patrimoni històric qualsevol acte jurídic i tècnic que pugui afectar a l'obra que ara es proposa la seva declaració.

Qualsevol intervenció de conservació o restauració haurà d'anar precedida pel lliurament del projecte corresponent signat per tècnic competent a fi de tramitar la seva autorització prèvia per part de la CIPH.

En tot cas, s'haurà d'estar al que assenyala la llei 12/98, del patrimoni històric de les Illes Balears, especialment en el seus articles 3 (col·laboració dels particulars), 22 (protecció general dels béns del patrimoni històric), 26 (deure de conservació), 27 (incompliment del deure de conservació), 28 (reparació de danys), 44 (Règim general dels béns mobles), 47 (conservació).

6. CONCLUSIONS

Per la significació de la peça en el context cronològic de l'època romana a les Illes Balears, en aplicació de la llei 12/98, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, es proposa la declaració del Cap d'August Velat, actualment localitzat a l'interior del casal de Can Pueyo, cal marquès de Campofranco, carrer Can Pueyo 4, Palma, com a Bé d'Interès Cultural.